

Arkitekturstrategi för mer hållbara, vackra och funktionella miljöer

Hur bygger vi smart och hållbart i framtiden? En åtgärd i åtgärdsprogrammet för miljömålen i Västra Götaland handlar om att uppmuntra kommuner att jobba med arkitekturstrategier. Detta för att nå en god bebyggd miljö. I arbetet med att implementera arbetssättet har Länsstyrelsen en stöttande och inspirerande roll mot de 49 kommunerna i Västra Götaland.

I många kommuner finns exempel på god kvalitet i den bebyggda miljön, men än så länge är arkitekturstrategi ett förhållandevis nytt begrepp. Tanken är att kommuner, Länsstyrelsen och

Foto: Andreas Gärdnert

Boverket ska dela erfarenheter, kunskap och ta hjälp av varandra i det strategiska arbetet. Unni Liljegren, arkitekt, och Elisabet Ebeling, landskapsarkitekt, driver arbetet från Länsstyrelsens sida. Andreas Lidholm är länsarkitekt och har ett övergripande ansvar för kvalitén i den byggda miljön i Västra Götaland.

- Att prata arkitektur och gestaltning kan upplevas svårt. Det är inte alltid konkret, men genom en arkitekturstrategi går det att konkretisera och göra det hela mer begripligt, säger Andreas Lidholm.
- Många kommuner är nyfikna. När vi ställer frågan om stöd i planering och gestaltning kommer arkitekturstrategier upp som ett begrepp de vill arbeta mer med eller lära sig mer om. Men, det finns också utmaningar. Mindre kommuner har svårt att rekrytera och bibehålla kompetens kring dessa frågor. Var femte kommun ungefär saknar arkitektkompetens till exempel.

Politik för gestaltad miljö

Att arbeta med arkitekturstrategi är ett möjligt sätt att gynna hållbarheten i våra befintliga och framtida bebyggda miljöer. Genom att jobba med samband mellan gator, offentliga rum, platser och byggnader samt se helheten i olika skalor på detaljerad och på en övergripande strukturell nivå kan vi nå en gestaltad miljö som är både hållbar, vacker och funktionell.

- 2018 kom Riksdagen med en proposition, Politik för gestaltad miljö. För oss på Länsstyrelsen innebär det en ökad tydlighet för hur vi ska arbeta med frågan. Propositionen har fungerat som en viktig grund för det fortsatta arbetet med att inspirera kommunerna att ta fram arkitekturstrategier. Boverket har tagit fram en metodik som vi använder oss av.

Arbetet bidrar till att nå miljömålet god bebyggd miljö. Politik, gestaltning och miljömålet får draghjälp av varandra och skapar synergier som berikar dem var och en för sig.

Länsstyrelsens stöttande roll

2022 tog Länsstyrelsen de första stegen i sitt arbete med arkitekturstrategi. Kommuner kontaktades för att undersöka intresset. Ett tiotal kommuner har hittills nappat och deltagit under hösten 2022 i delregionala träffar där information om arbetssättet delades.

- Vi vill att fler ska nappa, vi märker att efterfrågan och viljan att lära sig är stor. Större än vi trodde från början.
- Under våren 2023 kommer vi planera för höstens fortsatta möten och workshops. Boverket har tagit fram vägledning för arbetet med arkitekturstrategier. Kommunerna kan sedan välja om de vill jobba med det som ett strategiskt dokument eller som ett tillägg till översiktsplanen, ett dokument som kommunen tar fram för den långsiktiga planen över den fysiska miljön.

Hur vi påverkas av den gestaltade miljön

Gestaltning är ett begrepp som innefattar hållbarhet, skönhet och funktion i kombination. Alla aspekter är lika viktiga. Gestaltning handlar om hur vi människor upplever och påverkas av miljön runt omkring oss. Orangeriet på Gunnebo Slott och Trädgårdar som invigdes i augusti 2022 är ett utmärkt exempel på detta.

- Miljöer kan få oss att känna lugn eller otrygghet vilket påverkar hur vi rör oss i och använder det offentliga rummet. Det påverkar hela vår vardag och beror mycket på hur den byggda miljön är utformad och vem den är anpassad för. Det är intressant att titta på vad som gör att en plats ses som lyckad eller inte.

Foto: Andreas Gärdnert

- Förhoppningarna framåt är att arbetet med att koppla ihop arkitektur och gestaltning med miljömålet god bebyggd miljö ska fortsätta. Att fler kommuner börjar jobba med arkitekturstrategier och att arbetssättet utvecklas långsiktigt. Det är för tidigt att se ett konkret resultat än så länge, men jag ser fram emot att träffa kommunerna i dialog kring detta, avslutar Andreas Lidholm.